

Силабус дисципліни «Правознавство»

СПЕЦІАЛЬНІСТЬ 123 · КОМП'ЮТЕРНА ІНЖЕНЕРІЯ

ОСВІТНІЙ СТУПІНЬ БАКАЛАВР

120 годин · 4 кредити ЄКТС · 4 змістовних модулі

Загальна інформація про дисципліну

Ідентифікація

Назва: Правознавство

Спеціальність: **123** Комп'ютерна інженерія

Освітні програми: Фінанси, банківська справа та страхування в управлінських інформаційних системах і технологіях;
Облік і оподаткування в управлінських інформаційних системах і технологіях

Ступінь: Бакалавр

120

Годин

загальний обсяг дисципліни

4

Кредити ЄКТС

відповідно до стандарту

4

Модулі

змістовних блоки курсу

Компетентності та результати навчання

Загальні компетентності

Здатність до аналізу, синтезу та критичного оцінювання правової інформації в контексті комп'ютерної інженерії та інформаційних систем: виявлення суттєвих правових норм, порівняння альтернатив правового регулювання, формування обґрунтованих висновків і власної правової позиції. Уміння самостійно навчатися, планувати роботу та організовувати виконання завдань у визначені строки, зокрема під час підготовки рефератів, аналітичних записок і презентацій із правових питань у сфері ІТ.

Здатність до усної та письмової професійної комунікації: чітко пояснювати правові поняття та їх вплив на діяльність у сфері інформаційних технологій, аргументовано відповідати на запитання, оформлювати правові висновки та аналітичні записки. Відповідальність, ініціативність, дисциплінованість та готовність працювати в команді під час розгляду правових кейсів і вирішення практичних ситуацій у сфері ІТ-права.

- аналізувати навчальну, нормативно-правову та судову інформацію;
- виділяти головне та узагальнювати результати правового аналізу;
- планувати власну діяльність і дотримуватися дедлайнів;
- коректно спілкуватися з викладачами та одногрупниками;
- брати участь у командній роботі з правових питань у сфері ІТ.

Фахові компетентності

Розуміння основ теорії держави і права, системи законодавства України, конституційних засад організації суспільства та державного управління. Знання принципів правового регулювання відносин у сфері інформаційних технологій, комп'ютерної інженерії, захисту персональних даних та кібербезпеки.

Здатність орієнтуватися в нормах цивільного, господарського та трудового права, що регулюють діяльність ІТ-підприємств і фахівців комп'ютерної інженерії. Знання основ адміністративної, цивільної та кримінальної відповідальності за правопорушення у сфері інформаційних технологій і кіберпростору.

- ідентифікувати правові норми, що регулюють ІТ-діяльність;
- характеризувати систему правового захисту інформації в Україні;
- застосовувати норми трудового права у відносинах ІТ-роботодавця/працівник;
- орієнтуватися в основах господарського та контрактного права;
- пояснювати відповідальність за кіберзлочини та порушення у сфері даних.

Результати навчання

Пояснювати сутність правових категорій та явищ: правова норма, правовідносини, правова відповідальність, договір, інтелектуальна власність, персональні дані, кіберзлочин. Аналізувати основні нормативно-правові акти, що регулюють діяльність у сфері комп'ютерної інженерії та інформаційних систем.

Характеризувати організаційно-правові форми ІТ-підприємств, застосовувати методи захисту прав суб'єктів інформаційних відносин, визначати межі правомірної поведінки в кіберпросторі та орієнтуватися у відповідальності за правопорушення у сфері ІТ.

- пояснювати правовий зміст ключових термінів у сфері ІТ-права;
- аналізувати правове регулювання захисту персональних даних та інформаційної безпеки;
- визначати правовий статус суб'єктів інформаційних відносин;
- застосовувати базові методи правового захисту у сфері комп'ютерної інженерії;
- використовувати нормативні та інформаційні джерела для прийняття обґрунтованих рішень у правовій площині.

Теорія держави і права та конституційні засади України

Тема 1.1

Основи теорії держави і права.

Поняття, сутність і функції держави. Форми держави та державного управління. Поняття права, його ознаки, принципи та функції. Система права і система законодавства України.

Тема 1.2

Конституційне право України:

поняття та предмет конституційного права. Конституція України як основний закон держави. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина. Засади організації та діяльності органів державної влади.

Тема 1.3

Адміністративне право та основи публічного управління.

Поняття адміністративного права та адміністративних правовідносин. Адміністративна відповідальність. Публічне управління в сфері інформаційних технологій та цифровізації.

Цивільне та господарське право у сфері ІТ

Тема 2.1

Цивільне право: поняття, предмет і джерела. Фізичні та юридичні особи як суб'єкти цивільних правовідносин. Правочини та договори в цивільному праві. Особливості цивільно-правових договорів у сфері ІТ.

Тема 2.2

Право інтелектуальної власності. Об'єкти авторського права в сфері комп'ютерних програм і баз даних. Правова охорона програмного забезпечення, захист від піратства та порядок ліцензування програмних продуктів.

Тема 2.3

Господарське право та правові засади підприємницької діяльності. Організаційно-правові форми ІТ-підприємств, порядок їх створення та реєстрації. Господарські договори: ІТ-аутсорсинг, SaaS-угоди, договори на розробку програмного забезпечення.

Тема 2.4

Фінансово-правові засади діяльності ІТ-підприємств. Основи банківського права, правове регулювання фінтех-послуг та електронних платежів. Страхове право у контексті страхування кіберризиків та інформаційних систем.

Інформаційне право та правовий захист даних

Тема 3.1

Інформаційне право України: поняття, предмет і система. Правове регулювання інформаційних відносин. Правовий режим інформації з обмеженим доступом: державна таємниця, конфіденційна інформація.

Тема 3.2

Захист персональних даних: законодавство України та стандарти ЄС (GDPR). Права суб'єктів персональних даних. Обов'язки операторів і розпорядників персональних даних у сфері комп'ютерних систем.

Тема 3.3

Правові основи кібербезпеки. Законодавство України про кіберзахист. Відповідальність за кіберзлочини. Правові аспекти етичного хакінгу та пентестингу. Міжнародно-правове співробітництво у сфері кібербезпеки.

Тема 3.4

Правове регулювання електронної комерції та цифрових технологій. Електронний підпис, електронний документообіг. Правовий статус штучного інтелекту та блокчейну. Правові аспекти хмарних технологій та Інтернету речей.

Трудове право та юридична відповідальність у сфері ІТ

Тема 4.1

Трудове право: поняття, предмет і джерела. Трудовий договір в ІТ-сфері: укладення, зміна, розірвання. Особливості гіг-контрактів та дистанційної роботи фахівців з комп'ютерної інженерії.

Тема 4.2

Правове регулювання умов праці в ІТ-галузі. Робочий час та час відпочинку. Оплата праці: ставки, премії, опціони. Охорона праці та безпека під час роботи з комп'ютерним обладнанням.

Тема 4.3

Юридична відповідальність у сфері інформаційних технологій: цивільна, адміністративна та кримінальна. Відповідальність за порушення авторських прав на програмне забезпечення, витік даних, кіберзлочини.

Тема 4.4

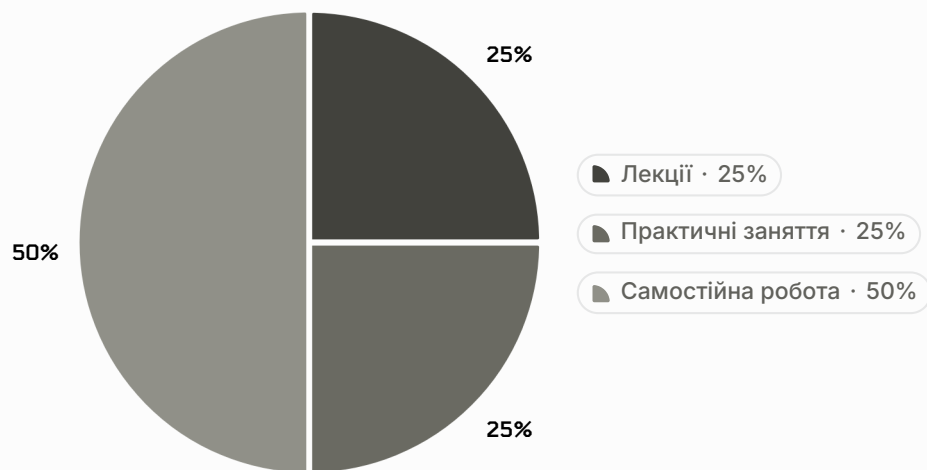
Правове регулювання облікової та фінансової діяльності в управлінських інформаційних системах. Відповідальність за порушення законодавства про бухгалтерський облік, оподаткування та фінансову звітність в умовах цифровізації.

Розподіл навчального часу — 120 годин

Модуль	Тема	Лекції (год.)	Практичні (год.)	Самостійна робота (год.)
Модуль 1	Тема 1.1 — Теорія держави і права	2	2	5
	Тема 1.2 — Конституційне право	2	2	5
	Тема 1.3 — Адміністративне право	4	4	5
Модуль 2	Тема 2.1 — Цивільне право і договори	2	2	5
	Тема 2.2 — Інтелектуальна власність	4	4	5
	Тема 2.3 — Господарське право та ІТ	2	2	5
	Тема 2.4 — Фінансово-правові засади ІТ	2	2	5
Модуль 3	Тема 3.1 — Інформаційне право	2	2	5
	Тема 3.2 — Захист персональних даних	4	4	5
	Тема 3.3 — Правові основи кібербезпеки	2	2	5
	Тема 3.4 — Е-комерція та цифрові технології	2	2	5
Модуль 4	Тема 4.1 — Трудове право в ІТ-сфері	2	2	5
	Тема 4.2 — Умови праці та охорона праці	2	2	5
	Тема 4.3 — Юридична відповідальність у сфері ІТ	2	2	5
	Тема 4.4 — Правові засади обліку і оподаткування в МІС	2	2	5
Разом		30	30	60

 Загальний обсяг: **120 годин = 4 кредити ЄКТС**. Розподіл є орієнтовним і може коригуватися відповідно до специфіки навчального процесу.

Примітки до розподілу часу

Структура навчального часу

Загальний обсяг — **120 годин (4 кредити ЄКТС)** — розподілено між трьома формами роботи для забезпечення балансу між теорією та практикою.

- **Лекції (30 год.):** подача ключового теоретичного матеріалу з правознавства
- **Практичні (30 год.):** відпрацювання навичок, вирішення правових задач і кейсів
- **Самостійна робота (60 год.):** поглиблене вивчення, підготовка завдань

□ Самостійна робота становить **50% обсягу дисципліни** — студенти навчаються самостійно аналізувати нормативно-правові акти та судову практику.

Самостійна робота студентів

Опрацювання літератури

Поглиблене вивчення теоретичного матеріалу за підручниками з правознавства (Шпиталенко, Молдован, Юхимюк та ін.), нормативно-правовими актами (Конституція України, Цивільний кодекс, Закон про захист персональних даних, Закон про кіберзахист), науковими статтями у фахових виданнях з інформаційного права та кіберправа. Студент має вміти конспектувати ключові правові норми, виділяти їх структуру та сферу дії, порівнювати підходи різних авторів до трактування правових категорій.

Робота з інформаційними ресурсами

Опрацювання офіційних сайтів Верховної Ради України (zakon.rada.gov.ua), Міністерства цифрової трансформації (thedigital.gov.ua), CERT-UA (cert.gov.ua), Уповноваженого з захисту персональних даних (ombudsman.gov.ua) та Державної служби спеціального зв'язку (dsszzi.gov.ua). Аналіз нормативно-правових актів у сфері кібербезпеки та захисту даних, пошук актуальної судової практики, порівняння національного законодавства зі стандартами ЄС. Результат — розвиток навичок роботи з правовими джерелами та формування правової грамотності.

Індивідуальні завдання

Виконання аналітичних завдань із визначення правового регулювання конкретних ситуацій у сфері комп'ютерної інженерії та ІТ; розбір кейсів щодо порушення авторських прав на програмне забезпечення, витоку персональних даних та кіберзлочинів; творчих завдань — підготовка есе, аналітичних записок, міні-досліджень з питань правового регулювання штучного інтелекту, блокчейну чи хмарних технологій. Очікуваний результат — вміння застосовувати правові норми до реальних ІТ-ситуацій та обґрунтовувати висновки.

Підготовка до занять

Підготовка до практичних занять шляхом опрацювання умов правових задач і кейсів, повторення теоретичного матеріалу та відпрацювання алгоритмів правового аналізу ситуацій; підготовка до тестувань через вивчення ключових термінів і визначень, статей законів та підзаконних актів; підготовка до контрольних робіт за кожним змістовним модулем через систематизацію знань, повторення прикладів із занять і розв'язання типових правових задач. Очікуваний результат — готовність до активної роботи на заняттях і впевнене виконання контрольних завдань.

Форми контролю знань

1

Поточний контроль

Завдання: аналітичні та ситуаційні вправи за темами змістовного модуля, розбір правових кейсів у сфері ІТ. Оцінюються регулярність виконання завдань, якість правового аналізу і рівень засвоєння матеріалу. Поточний контроль формує накопичувальну оцінку протягом семестру.

2

Проміжний контроль

Самостійна робота — комплексне ситуаційне завдання або реферат, які охоплюють теми змістовних модулів (теоретичні питання, аналіз нормативно-правових актів, правовий аналіз конкретної ситуації у сфері ІТ). Оцінюються повнота відповіді, правильність застосування правових норм та обґрунтованість висновків.

3

Підсумковий контроль

Залік або іспит відповідно до навчального плану. Форма проведення — тестування. Підсумкова оцінка враховує результати поточного, проміжного та підсумкового контролю відповідно до встановленої шкали оцінювання: 100-бальна система з переведенням у національну шкалу та ЄКТС.

Методи викладання

Підходи до навчання

Викладання дисципліни «Правознавство» поєднує класичні академічні та інтерактивні методи, що забезпечує формування не лише міцної теоретичної правової бази, а й практичних навичок, необхідних для майбутньої професійної діяльності у сфері комп'ютерної інженерії та інформаційних систем. Такий підхід сприяє глибшому розумінню правових процесів, розвитку аналітичного мислення та вмінню застосовувати правові норми під час вирішення фахових завдань у сфері ІТ.

Лекції Системне подання теоретичного матеріалу з використанням наочних схем, таблиць і прикладів із практики ІТ-галузі; студенти ведуть конспекти та задають уточнювальні запитання.	Кейс-стаді Аналіз реальних правових ситуацій у сфері ІТ: порушення авторських прав на ПЗ, витік персональних даних, кіберінциденти; студенти виявляють правову проблему, пропонують рішення та обґрунтовують висновки.	Практичні задачі Вирішення правових задач за темами (класифікація правопорушень у сфері ІТ, аналіз умов ліцензійних договорів, захист прав суб'єктів персональних даних); відпрацювання алгоритмів правового аналізу.
Дискусії Обговорення актуальних правових проблем у сфері ІТ в Україні (регулювання штучного інтелекту, правовий статус криптовалют, кіберзахист критичної інфраструктури); розвиток критичного мислення та аргументації.	Робота з нормативними документами Опрацювання Цивільного та Господарського кодексів, законів про захист персональних даних, кіберзахист, електронну комерцію, авторське право та підзаконних актів; формування навичок роботи з правовою базою.	Самостійне дослідження Підготовка аналітичних записок, міні-рефератів і презентацій за обраною правовою темою у сфері ІТ; розвиток навичок самостійного пошуку та систематизації правової інформації.
Тестування та опитування Перевірка рівня засвоєння матеріалу після кожної теми; формування навичок чіткого та лаконічного формулювання відповідей на правові питання.		
 Усі методи спрямовані на формування компетентностей, передбачених освітніми програмами спеціальності 123 «Комп'ютерна інженерія».		

Рекомендована література та ресурси

1. Шпиталенко Г. А. Правознавство : підручник. 6-те вид., випр. і доповн. — Київ : Каравела, 2023. — 602 с.
2. Молдован В. В., Чулінда Л. І. Правознавство : навч. посіб. — Київ : Центр учбової літератури, 2023.
3. Юхимюк О. М. (укладання). Основи правознавства : навч. посіб. для неюридичних спеціальностей — Луцьк : Волинський національний університет ім. Лесі Українки, 2023. — 196 с.
4. Венедіктов С. В. Трудове право України : підручник. 2-ге вид., переробл. і допов. — Київ : Діа, 2024. — 228 с.
5. Венедіктов С. В. Міжнародне та порівняльне трудове право : підручник. — Харків : Право, 2023.
6. Костюченко О. Є. Трудове право України : навч. посіб. — Ірпінь : ДПУ, 2023.
7. Бутинська Р. Я., Мокрицька Н. П. Трудове право України : навч. посіб. — Львів : Галицька видавнича спілка, 2022. — 312 с.
8. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Ярема О. Г. Інформаційне право України : навч. посіб. — Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. — 416 с.
9. Когут Ю. І. Штучний інтелект і безпека : практичний посібник / за ред. А. С. Довгополого. — Київ : Консалтингова компанія «СІДКОН» ; ВД Дакор, 2024. — 294 с.
10. Баранова Л. М., Дуденко Т. В. та ін. Цивільне право України. Частина загальна : підруч. / за ред. проф. І. В. Спасибо-Фатєєвої. — Харків : ECUS, 2024. — 568 с.
11. Щербина В. С., Рєзнікова В. В. Господарське право (загальна частина) : підручник. — Київ : Ліра-К, 2023. — 588 с.
12. Луць В. В., Великанова М. М. Договори в цивільному праві України : навч. посіб. 2-ге вид., доп. і перероб. — Київ : Юрінком Інтер, 2023.
13. Жорнокуй Ю. М., Кухарєв О. Є. (ред.) Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. — Харків : ХНУВС, 2023. — 420 с.
14. Ківалов С., Біла-Тіунова Л. (ред.) Загальне адміністративне право України : підручник. — Одеса : Фенікс, 2023. — 792 с.
15. Конституція України : прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
16. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
17. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 № 436-IV (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
18. Закон України «Про захист персональних даних» від 01.06.2010 № 2297-VI (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>
19. Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 05.10.2017 № 2163-VIII. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>
20. Кодекс законів про працю України (зі змінами). — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
21. Офіційний сайт Верховної Ради України. — URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>
22. Офіційний сайт Міністерства цифрової трансформації України. — URL: <https://thedigital.gov.ua/>
23. Офіційний сайт CERT-UA (Команда реагування на комп'ютерні надзвичайні події). — URL: <https://cert.gov.ua/>
24. Офіційний сайт Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (захист персональних даних). — URL: <https://ombudsman.gov.ua/>
25. Офіційний сайт Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації. — URL: <https://dsszzi.gov.ua/>
26. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. — URL: <https://www.kmu.gov.ua/>
27. Офіційний сайт Державної податкової служби України. — URL: <https://tax.gov.ua/>
28. Журнал «Інформаційна безпека людини, суспільства, держави». — URL: <https://journals.dut.edu.ua/>